

Kuus on ilm kõige koledam?

■ Bangladeshi võib pidada loodusõnnetustes enim kannatada saanud riigiks maailmas.

Eestist pindalalt kolm korda suuremas Bangladeshis elab üle 150 miljoni inimese. Kogu see rahvamass on maailma suurimas, mitme hiidjõe (Ganges, Brahmaputra jt) deltas, kus maapind ei kerki pea kusa-gil üle paari meetri merepinnast kõrgemale. Seega igati soodus koht üleujutusteks. Ja neid jagub keskeltläbi üle aasta.

Hoiatusi tasub uskuda

Üks suuremaid hädaohte riigile on merelt, antud juhul Bengali lahelt tugevate tormidega üles kihutatud veehulk, mis lükatakse kokku lahe kitsamasse ossa, just jõgede suudmesse. Orkaane selles India ookeani nurgas kutsutakse lihtsalt tugevateks troopilisteks tsükloniteks. Alles viimasel ajal on pandud neile ka nimesid (Sidr), muidu ristiti tähtede ja numbrite kombinatsiooniga.

Suurematest üleujutustest võiks mainida suurt Backerganji tsüklonit 1876, kui hukkus 200 000 inimest, 1942. a – 40 000. Edasi rida aastaid hukkunute arvuga ikka nii 10 000 ümber.

Maailmakuulsaks sai see kant (tolal veel Ida-Pakistan) novembris 1970, kui ühe ööga hukkus vähemalt

REUTERS/ANDREW BIRAJ

Bangladeshi pealinna Dhaka rikkameeste töötingimused olid juuli alguses väga rasked, sest ägedad vihmahood kestsid terve nädala.

pool miljonit inimest. Hiljem viisid järgnevad nälja- ja haiguspuhangud looja karja veel paarsada tuhat elanikku. Rumal lugu küll, aga tormihoiatust peeti tol saatuslikul päeval valehäireks. Nimelt oli kolm nädalat

varem evakueeritud Gangese deltast tuhandeid inimesi, torm aga polnud suurem asi.

11. novembri öhtul, kui satelliidipildilt oli näha hiiglaslikku keerist lähenemas, ignoreeriti ilmateadet raadios täiesti.

Tormilained, mis küündisid 10 meetrini, pühkisid maapinnalt kümneid külasid, hävis 20 000 kalapaati, 400 000 maja. USA ja Briti toiduabi tekitas näljaste seas kohati suuri rahutusi.

Edaspidi hakati ilmaprognoosidega rohkem arvestama: ohvrite arvud kahanesid sadadesse. Hilisemaist tsükloneist tekitas suurimat kahju 1991. aasta aprillitorm, mis tappis 150 000 inimest ning 70 000 karilooma.

Tapvad ilmarekordid

Rekordeid on Bangladeshi ilmastik püstitanud õige mitmel alal. Õigust öeldes, alati ei teatagi, kuhu lahtrisse kahjud kirjutada, niivõrd palju võib tulla õnnetusi korraga. Aprillis 1964 tappis ilmselt tornaado 500 inimest Jessore'i piirkonnas. Lehed kirjeldasid põhjust tsükloni, tornaado või lihtsalt tormina. (Et puud olid kuhjatud üksteise otsa, oli küllap tegu tornaadoga.)

Maailma tapvaimaks tornaadoks tuleks pidada 1989. aasta 26. aprilli keert, kus kaotas elu 1300 inimest ning vigastada sai 12 000. Miililaiune tornaado tegi maatasa kaks linna, peavarju kaotas ligi 100 000 elanikku.

Teatmikest leiame veel ühe sealtkandi ilmarekordi, nimelt suurima rahetera. Kuigi olevat teateid maakeral leitud 3,4 kg raskustest jäätükidest, peetakse usaldusväärseks andmeid 14. aprillil 1986 Gopalganjis sadanud raheterast kaaluga 1020 g.

Kus sajab palju, seal võib oodata ka maalihte. Nii on sealkandiski. Viimane suurem mudavool ning maalihe leidis aset mullu juulis.

Suurimas linnas, viie miljoni elanikuga Chittagongis maeti elusalt 128 inimest, kiiremad pääsesid mošeedesse ja muudesse tugevamatesse hoonetesse varjule. Lisaks tapsid välgunooded veel vähemalt 11 elanikku.

Mis on meie vihmakesed-trombike-sed-tormikesed selliste ilmanähtuste kõrval...

AIN KALLIS

Laupäeval, 2. augustil toimub Tartus ilmahuviliste päev. Täpsemalt järgmises Maalehes.